

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδότησης 136/2021
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Α΄ Τακτική Ολομέλεια
Συνεδρίαση της 16^{ης} Σεπτεμβρίου 2021

Σύνθεση :

Πρόεδρος : Ευγενία Βελώνη, Πρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Μέλη : Βασιλική Πανταζή, Σπυρίδων Παπαγιαννόπουλος, Στυλιανή Χαριτάκη, Θεόδωρος Ψυχογιός, Αντιπρόεδροι του Ν.Σ.Κ., Βασιλική Τύρου, Ευφροσύνη Μπερνικόλα, Αφροδίτη Κουτούκη, Δήμητρα Κεφάλα, Αντώνιος Τατσόπουλος, Κωνσταντίνος Κατσούλας, Αλέξανδρος Ροϊλός, Αδαμαντία Καπετανάκη, Κωνσταντίνα Χριστοπούλου, Ελένη Πασαμιχάλη, Χριστίνα Διβάνη, Σταύρος Σπυρόπουλος, Ευσταθία Τσαούση, Χρήστος Μητκίδης, Βασιλική Παπαθεοδώρου, Παναγιώτα- Ελευθερία Δασκαλέα – Ασημακοπούλου, Μαρία Σπάσου, Ευάγγελος Μαρίνης, Ιουλία Σφυρή, Κωνσταντίνος Ζαμπάρας, Ιωάννα Λεμπέση, Νικόλαος Μουκαζής, Περικλής Αγγέλου, Ευστράτιος Ηλιαδέλης, Παρασκευάς Χρυσοστομίδης, Ιωάννης Αλεξανδράκης, Νικόλαος Πατηνιώτης, Κωνσταντίνος Γεωργιάδης, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής: Θεόδωρος Ράπτης, Νομικός Σύμβουλος του Κράτους

Αριθμός Ερωτήματος: Το έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών, Γενικής Διεύθυνσης Δημόσιας Περιουσίας και Κοινωφελών Περιουσιών, Δ/σης Κοινωφελών Περιουσιών, Τμήματος Βα, με αριθμό Β004464ΕΞ2017/06-03-2017.

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται, αν το ν.π.δ.δ., με την επωνυμία «Ινστιτούτο Γεωπονικών Επιστημών» (Ι.Γ.Ε.), όπως μετονομάστηκε η

Ελληνική Γεωργική Εταιρία, μπορεί να αναλάβει τις αναφερόμενες στο άρθρο 12 παρ. 1 α΄ και β΄ του ν. 2520/1997 αρμοδιότητες του συγχωνευθέντος Οργανισμού Γεωργικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης Κατάρτισης και Απασχόλησης (Ο.Γ.Ε.Ε.Κ.Α) «ΔΗΜΗΤΡΑ» με το ν.π.δ.δ., με την επωνυμία «Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός Δήμητρα», καθώς και τις αρμοδιότητες του, επίσης, συγχωνευθέντος με το τελευταίο ν.π.δ.δ., Οργανισμού Πιστοποίησης και Επίβλεψης Γεωργικών Προϊόντων (Ο.Π.Ε.ΓΕ.Π) AGROCERT), που αναφέρονται στα άρθρα 32 του ν. 2637/1998 και 8 του ν. 3399/2005 και στην κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομίας και Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, με αριθμό 2267630/13.12.2007 (Β΄ 2372), όχι μόνο με τη σημερινή νομική μορφή του (ν.π.δ.δ.), αλλά και με τη μορφή ν.π.ι.δ. ή άλλη νομική μορφή που ο νομοθέτης θα κρίνει κατάλληλη.

Στο πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Α΄ Τακτική Ολομέλεια) γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Από τα έγγραφα της Υπηρεσίας και τα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν προκύπτει το ακόλουθο ιστορικό:

1. Με την από 31.05.1921 διάταξη τελευταίας βούλησης (μυστική διαθήκη) η Ι. Σ., χήρα Α. Σ., κληροδότησε στην Ελληνική Γεωργική Εταιρεία (Ε.Γ.Ε.), που είχε έδρα την Αθήνα, την μεταξύ Κηφισίας και Αμαρουσίου έπαυλή της με όλη την περιοχή αυτής, ήτοι 970 στρέμματα περίπου, με σκοπό να ιδρύσει Σχολή Κηπουρικής, Πτηνοτροφίας, Μελισσοκομίας, Σηροτροφίας και Κτηνοτροφίας. Από την έκταση αυτή τα 271 στρέμματα έχουν χαρακτηρισθεί αγροτικά, ενώ τα υπόλοιπα δασική έκταση, ολόκληρη δε η έκταση από το 1981, έχει χαρακτηρισθεί ως τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους. Στο κληροδότημα περιλαμβάνονται η έπαυλη και όλα τα οικοδομήματα που βρίσκονται στο κτήμα, εκτός αυτών που συγκεκριμένα η Ι.Σ αναφέρει ότι κληροδοτεί στον υιό της, στη σύζυγό του και σε δύο επιστάτες.
2. Ειδικότερα στην ως άνω διαθήκη, εκτίθενται, μεταξύ άλλων, τα εξής: *«Κληροδοτώ την μεταξύ Κηφισίας και Αμαρουσίου γνωστήν έπαυλίν μου Ανάβρυτα μεθ' όλης της περιοχής αυτής, μεθ' όλων των εν αυτή*

οικοδομημάτων, επιστατικών και εργατικών οικιών (πλην των κατωτέρω ρηθισομένων υπέρ του κληρονόμου υιού μου, της συζύγου αυτού και των δύο επιστατών μου προσωρινών ή οριστικών διαθέσεων) σταύλων αμαξοστασίων, βουστασίων, μηχανοστασίων και μηχανημάτων, ελαιοτριβείου και αλευρομύλου μεθ' όλων των εν αυτή ευρισκομένων και προσηρμοσμένων αυτή ζώων, οίον ίππων (πλην των τυχόν ευρεθησομένων αυτόθι αμαξών και ίππων αυτών της προσωπικής μου χρήσεως άτινα θα περιέλθουσι εις τον κληρονόμον μου) όνων, βοών αροτήρων, γαλακτοφόρων αγελάδων, κάρων, κυψελών μελισσών και των εν αυταίς μελισσών εις την εν Αθήναις υπό την προστασίαν της Α. Μεγαλειότητας του Βασιλέως Γεωργικήν Εταιρείαν, όπως ιδρύση αύτη εν αυτώ Σχολήν κηπουρικής, πτηνοτροφίας, μελισσοκομίας, σηροτροφίας και κτηνοτροφίας. Επ' ουδενί λόγω ή προφάσει επιτρέπω την πώλησιν του κτήματος τούτου είτε οιουδήποτε μέρους αυτού, καθότι επιθυμώ να χρησιμεύη διαρκώς εις την μόρφωσιν καλών γεωργών και κηπουρών. Εις την αυτήν Γεωργικήν Εταιρείαν αναθέτω την φροντίδα να παραγγείλη εις Έλληνα καλλιτέχνην αδριάντα του αιμνήστου συζύγου μου και στήση αυτόν εν τω μέσωτου κήπου παρά την λίμνην, προς τον σκοπόν δε τούτον κληροδοτώ προς την Γεωργικήν Εταιρείαν δραχμάς ογδοήκοντα χιλιάδας (80.000) αι οποίαι πρέπει να κατατεθώσιν εις την Εθνικήν Τράπεζαν της Ελλάδος, εις διαταγήν της Γεωργικής Εταιρείας, ίνα δαπανηθώσιν αποκλειστικώς προς τον σκοπόν τούτον, εάν όπερ απεύχομαι, διαλυθή η Γεωργική Εταιρεία, τότε το κτήμα τούτο ολόκληρον θα περιέρχηται αυτοδικαίως εις το Δημόσιον της Ελλάδος, πάντοτε διά τον αυτόν σκοπόν, τηρουμένων απαρεγκλίτως των ανωτέρω διατάξεών μου και διά το κτήμα και διά τυχόν μέχρι τότε ανεκτέλεστον κληροδότημα των ογδοήκοντα χιλιάδων δραχμών, όπερ επίσης περιέρχεται τω Δημοσίω διά τον αυτόν σκοπόν. Ως ειρήται ολόκληρος η έπαυλις μου Ανάβρυτα κληροδοτείται τη Γεωργική Εταιρεία».

3. Η Ελληνική Γεωργική Εταιρεία, της οποίας το καταστατικό δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Β' 26/28.5.1901), με το από 12.07.1901 β.δ/γμα (Α' 150), είχε χαρακτηρισθεί νομικό πρόσωπο. Με το από 14.05.1926 ν.δ/γμα (Α' 162), θεωρήθηκε Ίδρυμα Δημοσίου Δικαίου, υποκείμενο στον έλεγχο και την εποπτεία του Υπουργείου Γεωργίας, Εμπορίου και Βιομηχανίας. Το παραπάνω διάταγμα κυρώθηκε με το από 13.11.1927 ν.

δ/γμα (Α' 270) και αμφότερα κυρώθηκαν με το άρθρο μόνο του ν. 3821/1929 (Α' 29).

Στη συνέχεια, με το ν. 551/1948 (Α' 47), τροποποιήθηκε η σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου της εταιρείας, με το δε εκδοθέν, κατ' εξουσιοδότηση του άνω νόμου, από 01.07.1948 β. δ/γμα, αυτή μετονομάστηκε σε Βασιλική Γεωργική Ακαδημία και τροποποιήθηκε το καταστατικό της, στο άρθρο 2 του οποίου προβλέφθηκε ρητά ότι υποχρεούτο να συνεχίσει όλες τις αναληφθείσες υποχρεώσεις από δωρεές και κληροδοτήματα.

Ακολούθως, με το άρθρο 5 του ν.δ. 572/1970 (Α' 125) η εταιρεία μετονομάστηκε σε Ινστιτούτο Γεωπονικών Επιστημών (Ι.Γ.Ε), ορίστηκε ότι λειτουργεί ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (ν.π.δ.δ.) και ότι τελεί υπό τον έλεγχο και την εποπτεία του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Γεωργίας, ενώ με το άρθρο 8 του ν. 51/1975 (Α' 125) η εποπτεία και ο έλεγχος επί πάντων των Ιδρυμάτων του ν.δ/τος 572/1970 ανατέθηκε στον Πρωθυπουργό, δυνάμενου με απόφασή του, να μεταβιβάζει την αρμοδιότητά του σε Υπουργό. Σχετική απόφαση δεν φέρεται ότι εκδόθηκε.

Τέλος, με το άρθρο 14 παρ. 2 του ν. 1232/1982 (Α' 22) ο έλεγχος και η εποπτεία επί του Ι.Γ.Ε. ανατέθηκε αποκλειστικά στον καθ' ύλη αρμόδιο Υπουργό Γεωργίας.

4. Το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, στο πλαίσιο της προσπάθειας εξορθολογισμού, μείωσης των δαπανών και αποτελεσματικότερης λειτουργίας των φορέων που εποπτεύονται από αυτό, εξέφρασε τη βούληση ανάληψης νομοθετικής πρωτοβουλίας για τη συγχώνευση του ν.π.δ.δ. Ι.Γ.Ε με το ν.π.ι.δ. ΕΛ.Γ.Ο.-ΔΗΜΗΤΡΑ, το οποίο ανήκει στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, διαθέτει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια, λειτουργεί χάριν του δημοσίου συμφέροντος και εποπτεύεται από τον Υπουργό Ανάπτυξης και Τροφίμων. Η σκοπούμενη συγχώνευση, αφορά, συγκεκριμένα, τις αρμοδιότητες της γεωργικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης και των Γεωργικών Συμβούλων του ΕΛ.Γ.Ο.-ΔΗΜΗΤΡΑ και ο φορέας που θα προκύπτει από αυτή θα έχει τη μορφή ενός νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου ή όποιας άλλης νομικής μορφής, στον οποίο, όμως, η παραπάνω κοινωφελής περιουσία του κληροδοτήματος της Ι.Σ θα υφίσταται ως διακεκριμένη ομάδα περιουσίας με αυτοτελή διαχείριση.

5. Στην ως άνω επιδίωξη του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, εκφράστηκαν αντιρρήσεις από το Ι.Γ.Ε, το οποίο με έγγραφά του προέβαλε ότι ο σκοπός του κληροδοτήματος της Ι.Σ, με την ιδιότητα του αυτοτελούς ιδρύματος κοινωφελούς σκοπού, ουδέποτε καταργήθηκε, ουδέποτε ολοκληρώθηκε, δεν κατέστη ανέφικτος και ουδέποτε παρουσιάστηκε οποιαδήποτε παρέκκλιση. Ειδικότερα, υποστηρίζει ότι η διαθήτιδα συνέστησε «αυθύπαρκτο (αυτοτελές) Ίδρυμα με ίδια νομική προσωπικότητα, οπότε η διατεθείσα κοινωφελής περιουσία περιέρχεται στο νομικό πρόσωπο του συσταθέντος για τον επιδιωκόμενο σκοπό ιδρύματος, δηλαδή στην άλλοτε Ελληνική Γεωργική Εταιρεία, συσταθείσα ως αυτοτελές ίδρυμα κοινωφελούς σκοπού και πλέον στο διάδοχο αυτής Ι.Γ.Ε.

Επίσης, η Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής, με το έγγραφό της, με αριθμό 1366/19.04.2013, εξέφρασε την άποψη ότι, εφόσον η διαθήτιδα δεν έθεσε ειδικό όρο ή σκοπό διάφορο του Ι.Γ.Ε (πρώην Ε.Γ.Ε), το κληροδοτήμα δεν αποτελεί κεφάλαιο αυτοτελούς διαχείρισης. Την ίδια άποψη εξέφρασε και η Περιφέρεια Αττικής με το έγγραφό της, με αριθμό 2225/20.09.2010. Τέλος, για το επίμαχο θέμα της σκοπούμενης ως άνω συγχώνευσης του Ι.Γ.Ε με μέρος του ΕΛ.Γ.Ο.-ΔΗΜΗΤΡΑ υπεβλήθη η από 03.04.2013 ερώτηση βουλευτών προς τους Υπουργούς Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

6. Κατόπιν των παραπάνω, με το έγγραφο με αριθμό Β004464ΕΞ2017/06.03.2017 υποβλήθηκαν από την Υφυπουργό Οικονομικών ερωτήματα προς το Ν.Σ.Κ., επί των οποίων το Ν.Σ.Κ. με τη γνωμοδότηση με αριθμό 227/2018 (Δ' Τμήμα), γνωμοδότησε ότι: α) το Ι.Γ.Ε. μπορεί να αναλάβει τις αρμοδιότητες του ΕΛ.Γ.Ο.-ΔΗΜΗΤΡΑ, υπό την υπάρχουσα μορφή του ν.π.δ.δ. αφού αυτό δεν αντίκειται στη βούληση της διαθήτιδας Ι.Σ, όπως αυτή εκφράσθηκε στην από 31.05.1921 διαθήκη της, και εφ' όσον κατ' αυτόν τον τρόπο δεν θίγεται η ταυτότητα του νομικού προσώπου, όπου η διαθήτιδα κατέλειπε την κοινωφελή περιουσία (ομόφωνα) και β) το Ι.Γ.Ε. κατά την ανάληψη των νέων αρμοδιοτήτων του ΕΛ.Γ.Ο.-ΔΗΜΗΤΡΑ είναι δυνατό να λάβει τη μορφή ν.π.ι.δ., διότι τούτο δεν αποτελεί μεταβολή του περιεχομένου ή των όρων της διαθήκης ως προς τις διατάξεις της, υπέρ του κοινωφελούς σκοπού, υπό τον όρο, όμως, ότι η κοινωφελής περιουσία θα εξακολουθεί να

υφίσταται ως διακεκριμένη ομάδα περιουσίας με αυτοτελή διαχείριση, ώστε να διαφυλαχθεί η βούληση της Ι.Σ (κατά πλειοψηφία).

7. Ο Υπουργός Οικονομικών, με την από 19.08.2020 επισημειωματική του πράξη, αποδέχθηκε τη γνωμοδότηση ως προς το πρώτο ερώτημα, για το οποίο η γνώμη του Τμήματος υπήρξε ομόφωνη, ενώ για το δεύτερο ερώτημα για το οποίο η γνώμη του Τμήματος διαμορφώθηκε κατά πλειοψηφία, ζήτησε την παραπομπή του στην Ολομέλεια του Ν.Σ.Κ., σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ.3 του ν.3086/2002 (Οργανισμός Ν.Σ.Κ., Α΄324).

Νομοθετικό Πλαίσιο

8. Στο άρθρο 109 παρ.1 και 2 του Συντάγματος ορίζεται ότι: *«1. Δεν επιτρέπεται η μεταβολή του περιεχομένου ή των όρων διαθήκης, κωδικέλλου ή δωρεάς, ως προς τις διατάξεις τους υπέρ του Δημοσίου ή υπέρ κοινωφελούς σκοπού. 2. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η επωφελέστερη αξιοποίηση ή διάθεση, για τον ίδιο ή άλλο κοινωφελή σκοπό, εκείνου που καταλείφθηκε ή δωρήθηκε, στην περιοχή που καθόρισε ο δωρητής ή ο διαθέτης ή στην ευρύτερή της περιφέρεια, όταν βεβαιωθεί με δικαστική απόφαση ότι η θέληση του διαθέτη ή του δωρητή δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, για οποιονδήποτε λόγο, καθόλου ή κατά το μεγαλύτερο μέρος του περιεχομένου της, καθώς και αν μπορεί να ικανοποιηθεί πληρέστερα με τη μεταβολή της εκμετάλλευσης, όπως νόμος ορίζει...».*

9. Στις διατάξεις των άρθρων 1, 2 παρ. 1 και 2, 10 παρ.1 και 2, 50 παρ. 1, 2 και 3 και 82 του ν.4182/2013 *«Κώδικας κοινωφελών περιουσιών, σχολαζουσών κληρονομιών και λοιπές διατάξεις»* (Α΄ 185), όπως ισχύει, ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο 1 Ορισμοί.

Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος κώδικα νοούνται ως:

1. *«Κοινωφελής περιουσία»:* το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων που διατίθενται με κληρονομιά, κληροδοσία ή δωρεά υπέρ του Δημοσίου ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή για κοινωφελή σκοπό. Ως «κοινωφελής περιουσία» νοείται επίσης και το νομικό πρόσωπο που τα διαχειρίζεται και εκπροσωπεί, εφόσον υπάρχει. Οι όροι «κοινωφελής περιουσία», «περιουσία» και «εθνικό κληροδότημα» ταυτίζονται.

2. «Συστατική πράξη»: η διαθήκη ή η πράξη δωρεάς, με την οποία καταλείπεται νόμιμα περιουσία κατά την έννοια του προηγούμενου εδαφίου. 3. «Κοινωφελής σκοπός»: κάθε εθνικός, θρησκευτικός, φιλανθρωπικός, εκπαιδευτικός, πολιτιστικός και γενικά επωφελής για την κοινωνία, εν όλω ή εν μέρει, σκοπός.

4. «Αρμόδια αρχή»: είναι ο Υπουργός Οικονομικών και ο Γενικός Γραμματέας της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2, οι οποίοι ασκούν τις σχετικές αρμοδιότητες δια των οικείων Διευθύνσεων.

5. «Συμβούλιο»: το συλλογικό όργανο με την ονομασία Συμβούλιο Κοινωφελών Περιουσιών που γνωμοδοτεί προς την αρμόδια αρχή, συγκροτείται κατά τα άρθρα 6 και 8 και έχει τις αρμοδιότητες του άρθρου 7. 6...
Άρθρο 2. Υποχρεώσεις Δημοσίου - Αρμοδιότητες

1. Το Δημόσιο έχει την υποχρέωση να διασφαλίζει την πιστή και επακριβή εκτέλεση της βούλησης των διαθετών και δωρητών.

2. Οι διατάξεις του παρόντος κώδικα εφαρμόζονται συμπληρωματικά, εφόσον τα σχετικά θέματα δεν ρυθμίζονται καθόλου ή ρυθμίζονται ελλιπώς στη συστατική πράξη. Οι κανόνες δημόσιας τάξης του κώδικα υπερισχύουν σε κάθε περίπτωση.

Άρθρο 10. Ερμηνεία συστατικών πράξεων - Μεταβολή σκοπού.

1. Περιουσίες που καταλείπονται υπέρ κοινωφελών σκοπών αξιοποιούνται κατά τον τρόπο που όρισε ο διαθέτης ή δωρητής. Απαγορεύεται η μεταβολή τόσο των παραπάνω κοινωφελών σκοπών όσο και του τρόπου και των όρων διαχείρισης της περιουσίας, καθώς και των ορισμών για τον τρόπο διοίκησης της.

2. Αν υπάρχει αμφιβολία περί του περιεχομένου της βούλησης του διαθέτη ή δωρητή ή αμφισβήτηση επ' αυτού, αυτή επιλύεται από το αρμόδιο κατ' άρθρο 825 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας δικαστήριο.....

Άρθρο 50. Σύσταση κοινωφελούς ιδρύματος.

1. Περιουσία, η οποία διατίθεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 1 του παρόντος αποτελεί ίδρυμα που διοικείται σύμφωνα με όσα προβλέπονται στη συστατική πράξη, όταν η εκτέλεση του κοινωφελούς σκοπού ανατίθεται σε φυσικά πρόσωπα ή σε νομικά πρόσωπα που συνιστώνται με αυτήν. Ομοίως αποτελεί αυτοτελές ίδρυμα η διάθεση

περιουσίας σε υφιστάμενα νομικά πρόσωπα για κοινωφελείς σκοπούς, όταν ορίζεται ιδιαίτερος τρόπος διοίκησης της.

2. Περιουσία, η οποία καταλείπεται σε υφιστάμενα ιδρύματα, σωματεία, οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και λοιπά νομικά πρόσωπα, με επιδιωκόμενο σκοπό που προσδιορίζεται επαρκώς και είναι διαφορετικός από αυτόν που επιδιώκει το υφιστάμενο νομικό πρόσωπο, χωρίς να καθορίζεται ιδιαίτερος τρόπος διοίκησης, αποτελεί ομάδα περιουσίας διακεκριμένη από την περιουσία του νομικού προσώπου ως κεφάλαιο αυτοτελούς διαχείρισης.

3. Αν δεν προσδιορίζεται ειδικότερα ή δεν συνάγεται επαρκώς από τη συστατική πράξη ο επιδιωκόμενος σκοπός, θεωρείται ότι η περιουσία έχει καταλειφθεί για την εξυπηρέτηση του σκοπού, που επιδιώκει κατά τον προορισμό του το νομικό πρόσωπο και εντάσσεται στην υπόλοιπη περιουσία του. Αν ο σκοπός είναι όμοιος, ο δε οριζόμενος ιδιαίτερος τρόπος διοίκησης διαφέρει μόνο σε επουσιώδη σημεία από τον τρόπο διοίκησης του υφιστάμενου νομικού προσώπου που προσδιορίζεται από το καταστατικό ή τον οργανισμό του, τότε εφαρμόζεται το προηγούμενο εδάφιο, ο δε κατά τα ανωτέρω ιδιαίτερος τρόπος διοίκησης τηρείται κατά το δυνατόν. Αν προκύψει διαφωνία για τον τρόπο εφαρμογής των διατάξεων της παραγράφου αυτής αποφασίζει η αρμόδια αρχή μετά από γνώμη του Συμβουλίου, είτε αυτεπάγγελα είτε μετά από αίτηση οποιουδήποτε ενδιαφερομένου.

Άρθρο 82. Μεταβατικές και καταργούμενες διατάξεις.

1. Όπου δεν ορίζεται διαφορετικά, οι διατάξεις του Κώδικα εφαρμόζονται και στις κοινωφελείς περιουσίες που υφίστανται κατά την έναρξη ισχύος του, ανεξάρτητα από τον τρόπο σύστασής τους. Κοινωφελή ιδρύματα που έχουν εξαιρεθεί με ειδικές διατάξεις του α.ν. 2039/7939 εξακολουθούν να εξαιρούνται του παρόντος Κώδικα και της εποπτείας της αρμόδιας αρχής αλλά υπέχουν σε κάθε περίπτωση υποχρέωση υποβολής προς έλεγχο του προϋπολογισμού και του απολογισμού τους, κατά τις διατάξεις του άρθρου 59. Διαδικασίες που έχουν ήδη αρχίσει, δύνανται να ολοκληρώνονται και κατά την προϋφιστάμενη διαδικασία

2... 3.. 4...

8. Με την επιφύλαξη όσων ορίζονται στις λοιπές διατάξεις του παρόντος Κώδικα, από την έναρξη ισχύος αυτού, καταργούνται:

α) ο α.ν. 2039/1939 (Α' 455).

β) το ν.δ. 430/1970 (Α' 25).

γ) ο ν. 455/1976 (Α' 277),

δ) το β. δ. 18.9-20.10/1947 (Α' 223).

ε) τα άρθρα 1865, 1866 εδάφιο δεύτερο και 1869 του Αστικού Κώδικα, στ) Κάθε γενική ή ειδική διάταξη, η οποία αφορά θέματα, που ρυθμίζονται από αυτόν ή αντίκεινται στις διατάξεις του.

9. Με την επιφύλαξη των παραγράφων 3 και 4 του παρόντος άρθρου, κάθε παραπομπή στον α.ν. 2039/1939 ή γενικά στη νομοθεσία περί Εθνικών Κληροδοτημάτων, νοείται από την έναρξη ισχύος του παρόντος Κώδικα ότι γίνεται στις αντίστοιχες διατάξεις του».

10. Στο άρθρο 12 παρ. 1, υπό στοιχεία α' και β' του ν. 2520/1997 «Μέτρα για τους νέους αγρότες, σύσταση Οργανισμού Γεωργικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Απασχόλησης και άλλες διατάξεις» (Α' 173), όπως ισχύει, ως σκοποί του συνιστώμενου με το άρθρο 11 παρ. 1 του ίδιου νόμου ν.π.ι.δ Οργανισμός Γεωργικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Απασχόλησης (Ο.Γ.Ε.Ε.Κ.Α.) «ΔΗΜΗΤΡΑ» ορίζονται, μεταξύ άλλων και οι εξής: «...Σκοποί του Οργανισμού είναι: α) Η οργάνωση και λειτουργία της γεωργικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης που παρέχεται από τις σχολικές μονάδες ή μονάδες παροχής επαγγελματικής κατάρτισης του προηγούμενου άρθρου, β) Η οργάνωση και λειτουργία της δια βίου επαγγελματικής κατάρτισης των αγροτών, των ανέργων ή υποαπασχολούμενων στον αγροτικό τομέα...».

11. Με τη με αριθμό 267630/13.12.2007 κοινή απόφαση του Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομίας και Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β' 2372), η οποία εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 8 παρ. 5 του ν. 3399/2005 «Ρυθμίσεις Θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων – Προσαρμογή στη νέα ΚΑΠ και άλλες διατάξεις» (Α' 255) ορίζεται ότι: «1. Φορέας Πιστοποίησης γεωργικών συμβούλων ορίζεται ο ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΒΛΕΨΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (Ο.Π.Ε.ΓΕ.Π) και όπου στις υπ' αριθ. 303894/11-8-2006 (ΦΕΚ 1375/Β') και υπ' αριθ. 233629/5-7-2007(ΦΕΚ 1230/Β') κοινές υπουργικές αποφάσεις αναφέρεται το ΓΕΩΤ.Ε.Ε. νοείται εφεξής ο

Ο.Π.Ε.ΓΕ.Π». Ήδη ισχύει η με αριθμό 163/13692/25.01.2018 απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β' 267) με την οποία (άρθρο 5 παρ.2) ορίζεται ως αρμόδιος φορέας πιστοποίησης Γεωργικών Συμβούλων ο ΕΛ.Γ.Ο.-ΔΗΜΗΤΡΑ. Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 30 του ν.2637/1998 (Α' 200) , ο Ο.Π.Ε.ΓΕ.Π. είχε συσταθεί ως Ν.Π.Ι.Δ.

12. Κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 14B, παρ 1 περ. δ' και 2 του ν. 3429/2005, εκδόθηκε η με αριθμό 188763/10.11.2011 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β' 2284) στο άρθρο 1 της οποίας ορίζονται τα εξής :

«1.Ιδρύεται Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου με την επωνυμία «ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ-ΔΗΜΗΤΡΑ» το οποίο ανήκει στον ευρύτερο Δημόσιο Τομέα, διαθέτει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια, λειτουργεί χάριν του δημοσίου συμφέροντος και εποπτεύεται από τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων,

2. Η έδρα του Οργανισμού βρίσκεται στην Αθήνα.

3. Από την ισχύ της παρούσης συγχωνεύονται στο πλαίσιο του Οργανισμού αυτόματα α) το Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας (ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε), β) ο Οργανισμός Γεωργικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Κατάρτισης και Απασχόλησης (Ο.Γ.Ε.Ε.Κ.Α)-«ΔΗΜΗΤΡΑ». γ) ο Οργανισμός Πιστοποίησης και Επίβλεψης Γεωργικών Προϊόντων (Ο.Π.Ε.ΓΕ.Π)- AGROCERT και δ) ο Ελληνικός Οργανισμός Γάλακτος και Κρέατος (ΕΛ.Ο.ΓΑ.Κ).

4.Οι αρμοδιότητες των συγχωνευόμενων νομικών προσώπων μεταφέρονται στον ιδρυόμενο Οργανισμό ...».

13. Κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 24 παρ, 5 του ν. 1558/1985 (Α' 137) εκδόθηκε το π.δ. 590/1988 «Οργανισμός του Ινστιτούτου Γεωπονικών Επιστημών (Ι.Γ.Ε.)» (Α'286) στα άρθρα 1, 2, 3 παρ. 1 και 5 του οποίου ορίστηκαν τα εξής :

«Άρθρο 1.

1.Το Ινστιτούτο Γεωπονικών Επιστημών (Ι.Γ.Ε.) είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, εδρεύει στο Μαρούσι Αττικής και τελεί υπό τον έλεγχο και την εποπτεία του Υπουργείου Γεωργίας.

2 Σκοπός του Ινστιτούτου είναι να συμβάλλει στην ανάπτυξη της Ελληνικής Γεωργίας και στην άνοδο του επαγγελματικού και πολιτιστικού επιπέδου των

Ελλήνων αγροτών. Την επίτευξη του σκοπού αυτού το Ι.Γ.Ε. επιδιώκει: α) Με τη λειτουργία σχολείων αγροτικής εκπαίδευσης, την οργάνωση σεμιναρίων, την προώθηση εφαρμοσμένης έρευνας και παραγωγής πολλαπλασιαστικού υλικού φυτικών ειδών, την οργάνωση βιβλιοθήκης και γενικότερα την ανάπτυξη κάθε δραστηριότητας που βελτιώνει το επίπεδο ζωής του Έλληνα γεωργού και εκσυγχρονίζει την ελληνική γεωργία, β) Με τη συνεργασία των υπηρεσιών και ιδρυμάτων του Υπουργείου Γεωργίας των γεωτεχνικών σχολών και γενικότερα των φορέων που συνδέονται με τη γεωργία των γεωργικών οργανώσεων και συνεταιρισμών, της τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και προσώπων που έχουν συμβάλει ή μπορούν να συμβάλλουν στην ορθολογική ανάπτυξη της ελληνικής γεωργίας, γ) Με τη χρησιμοποίηση και αξιοποίηση των πόρων και των περιουσιακών στοιχείων για σκοπούς που αποβλέπουν στη γεωργική ανάπτυξη. 3) Το Ι.Γ.Ε. είναι υποχρεωμένο να τηρεί όλες τις υποχρεώσεις που είχε αναλάβει η Ελληνική Γεωργική Εταιρεία με την αποδοχή δωρεών και κληροδοτημάτων, μπορεί να αποδέχεται νέες δωρεές και κληροδοτήματα και να αναλαμβάνει νέες υποχρεώσεις εφόσον οι σκοποί των προσφορών εναρμονίζονται με τους σκοπούς του Ινστιτούτου και οι νέες υποχρεώσεις δεν θέτουν σε κίνδυνο τους οικονομικούς του πόρους.

Άρθρο 2. Πόροι του Ι.Γ.Ε. είναι: α) Οι δωρεές και τα κληροδοτήματα, β) Τα έσοδα από την ακίνητη περιουσία του και τα χρεώγραφα του, γ) Οι επιχορηγήσεις του κράτους ή άλλων πηγών, δ) Οι εισπράξεις από εκποιήσεις ειδών, ε) Κάθε άλλο έσοδο.

Άρθρο 3.

1. Το Ινστιτούτο Γεωπονικών Επιστημών διοικείται από επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο, που αποτελείται από τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και πέντε (5) μέλη που ορίζονται με ισάριθμα αναπληρωματικά με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας...

Άρθρο 5. Διάρθρωση Υπηρεσιών.

Το Ινστιτούτο Γεωπονικών Επιστημών αποτελεί Διεύθυνση και διαρθρώνεται ως εξής: α) Τμήμα Αγροτικής Εκπαίδευσης, β) Τμήμα Προγραμματισμού Αγροτικής Παραγωγής, γ) Τμήμα Διοικητικό- Οικονομικό.».

Ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων

14. Σύμφωνα με τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, εν όψει και του όλου νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σε αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν στα πλαίσια του εξεταζόμενου ερωτήματος και μετά από συζήτηση που διεξήχθη μεταξύ των μελών της Ολομέλειας, διατυπώθηκαν τρεις (3) γνώμες:

15. Κατά τη γνώμη της πλειοψηφίας, που απαρτίσθηκε από τους Ευγενία Βελώνη, Πρόεδρο του Ν.Σ.Κ., Σπυριδώνα Παπαγιαννόπουλο, Στυλιανή Χαριτάκη, Θεόδωρο Ψυχογιού, Αντιπροέδρους του Ν.Σ.Κ., Ευφροσύνη Μπερνικόλα, Αφροδίτη Κουτούκη, Δήμητρα Κεφάλα, Αντώνιο Τατσόπουλο, Κωνσταντίνο Κατσούλα, Αλέξανδρο Ροϊλό, Αδαμαντία Καπετανάκη, Κωνσταντίνα Χριστοπούλου, Χριστίνα Διβάνη, Ευσταθία Τσαούση, Χρήστο Μητκίδη, Παναγιώτα-Ελευθερία Δασκαλέα – Ασημακοπούλου, Μαρία Σπάσου, Ευάγγελο Μαρίνη, Ιουλία Σφυρή, Κωνσταντίνο Ζαμπάρα, Ιωάννα Λεμπέση, Νικόλαο Μουκαζή, Περικλή Αγγέλου και Ευστράτιο Ηλιαδέλη, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (**ψηφοί 24**), ο νομοθέτης, υπό τον όρο, ότι η κοινωφελής περιουσία θα εξακολουθεί να υφίσταται ως διακεκριμένη ομάδα περιουσίας με αυτοτελή διαχείριση, έχει τη δυνατότητα να αλλάξει τη νομική μορφή του φορέα υλοποίησης της θέλησης της διαθέτιδας και διαχείρισης της διατεθείσας από την Ι.Σ. κοινωφελούς περιουσίας και να ορίσει ότι ο φορέας αυτός πλέον θα είναι ν.π.ι.δ. και όχι ν.π.δ.δ, όπως είναι μέχρι σήμερα, δεδομένου ότι η μεταβολή αυτή δεν αποκλείεται σαφώς από την εκφραζόμενη με τη διαθήκη πραγματική θέληση της Ι.Σ..

16. Ειδικότερα, όπως συνάγεται από το περιεχόμενο της από 31.5.1921 διαθήκης της Ι.Σ., κατά την πραγματική θέληση αυτής, κρίσιμα στοιχεία, εκτός από την κρατική εποπτεία επί του εκάστοτε φορέα διαχείρισης της διατεθείσας κοινωφελούς περιουσίας, είναι η διαρκής διατήρηση του σκοπού του κληροδοτήματος (παροχή εκπαίδευσης προς τους Έλληνες γεωργούς), καθώς και της περιουσίας που θα διασφαλίζει την επίτευξη αυτού του σκοπού.

Η νομική μορφή του φορέα υλοποίησης δεν συνάγεται ότι αποτελεί στοιχείο της βούλησης της διαθέτιδας και άρα είναι εκτός προστασίας της διάταξης του άρθρου 109 παρ.1 του Συντάγματος και των νόμων που διαχρονικά ρυθμίζουν

στο πλαίσιο της συνταγματικής αυτής προστασίας τις περιουσίες που καταλείπονται για εκτέλεση κοινωφελών σκοπών (α.ν 2039/1939, άρθρο 2 παρ.1 και ν. 4182/2013, άρθρο 2 παρ.1).

Στο πλαίσιο αυτό η μετατροπή του σημερινού φορέα διαχείρισης Ι.Γ.Ε. από ν.π.δ.δ. σε ν.π.ι.δ. ή και η σύσταση ενός αυτόνομου νέου οργανωτικού μηχανισμού που θα διοικεί και θα διαχειρίζεται τα αφιερωθέντα από την διαθέσιδα Ι.Σ. περιουσιακά μέσα για την ικανοποίηση του τεθέντος από αυτή κοινωφελούς σκοπού είναι επιτρεπτή, εάν η εν λόγω περιουσία εξακολουθήσει να αποτελεί κεφάλαιο αυτοτελούς διαχείρισης, διακεκριμένη από την περιουσία του νέου φορέα, και προστατευόμενη αυτοτελώς από τις εκάστοτε διατάξεις που ισχύουν για τις κοινωφελείς περιουσίες (τώρα ν.4182/2013). Εξάλλου, η μεταβολή της νομικής μορφής του φορέα διαχείρισης και λειτουργίας της περιουσίας δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι καταργεί αυτόν όταν εξακολουθεί να υφίσταται με διαφορετική μεν νομική μορφή αλλά με τον ίδιο κοινωφελή σκοπό (ΑΠ 1044/2019).

17. Συνεπώς, το Ινστιτούτο Γεωπονικών Επιστημών (Ι.Γ.Ε) μπορεί να μετατραπεί από ν.π.δ.δ. σε ν.π.ι.δ., χωρίς τούτο να έρχεται σε αντίθεση με τη βούληση της διαθέτιδας, διότι δεν μεταβάλλεται ο τρόπος της διοίκησης και διαχείρισης της διατεθείσας περιουσίας, δεδομένου ότι θα εξακολουθήσει να τελεί υπό την ίδια κρατική εποπτεία και θα υφίσταται ως διακεκριμένη ομάδα περιουσίας με αυτοτελή διαχείριση για την εξυπηρέτηση του αυτού σκοπού.

18. Κατά την ειδικότερη γνώμη των Θεόδωρου Ψυχογιού, Αντιπροέδρου του Ν.Σ.Κ., Αφροδίτης Κουτούκη, Αντώνιου Τατσόπουλου, Κωνσταντίνου Κατσούλα, Αδαμαντίας Καπετανάκη, Χριστίνας Διβάνη, Μαρίας Σπάσου, Ευάγγελου Μαρίνη, Ιουλίας Σφυρή, Κωνσταντίνου Ζαμπάρα, Ιωάννας Λεμπέση και Νικόλαου Μουκαζή, Νομικών Συμβούλων του Κράτους (**ψηφοί 12**) πέραν των παραπάνω κοινών παραδοχών (παρ.15,16,17), θεωρείται ενδεδειγμένο, προς μείζονα εξασφάλιση της διατήρησης της περιουσίας του Ι.Γ.Ε., να προβεί η Διοίκηση απλώς στη μετατροπή της νομικής μορφής του Ι.Γ.Ε. σε νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου και να αποστεί από τη σύσταση νέου νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου, και τούτο, διότι στη πρώτη περίπτωση δεν επέρχεται κατάργηση του υφισταμένου νομικού προσώπου, αλλά απλή μεταβολή της νομικής του μορφής (πρβλ. άρθρα 104 και 113 του

ν.4601/2019), ενώ απεναντίας στη δεύτερη περίπτωση επέρχεται, αναγκαίως, κατάργηση του υφιστάμενου νομικού προσώπου, γεγονός που ενδέχεται να ενεργοποιήσει τη διατυπωθείσα επιθυμία της διαθέτιδας, κατά την οποία, σε περίπτωση διάλυσης της Γεωργικής Εταιρείας, το κτήμα θα περιέλθει αυτοδικαίως στο Δημόσιο. Εξυπακούεται ότι, μετά την ως άνω προτεινόμενη μετατροπή, το Ι.Γ.Ε. δύναται ακωλύτως να αποκτήσει τις, αναφερόμενες στο ερώτημα, συναφείς αρμοδιότητες του νομικού προσώπου «ΔΗΜΗΤΡΑ» ή να απορροφήσει φορείς που ασκούν τις συγκεκριμένες αρμοδιότητες.

19. Κατά την πρώτη μειοψηφήσασα γνώμη, που απαρτίσθηκε από τους Βασιλική Πανταζή, Αντιπρόεδρο του Ν.Σ.Κ., Βασιλική Τύρου, Βασιλική Παπαθεοδώρου, Παρασκευά Χρυσοστομίδη, Νικόλαο Πατηνιώτη και Θεόδωρο Ράπτη (Εισηγητή), Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (**ψηφοί 6**), κατά την έννοια της διάταξης του άρθρου 109 παρ. 1 του Συντάγματος και του άρθρου 1 του ν.4182/2013, όπως και από τη νομολογία γίνεται δεκτό, παραπομπή στην οποία γίνεται και στην αιτιολογική έκθεση επί του άρθρου 2 του παραπάνω νόμου, δεν επιτρέπεται η μεταβολή όχι μόνο του κοινωφελούς σκοπού, στον οποίο αναφέρεται η διαθήκη ή δωρεά, αλλά και των τεθέντων σ' αυτές όρων περί της διοίκησης και διαχείρισης της διατεθείσας περιουσίας, καθόσον οι ορισμοί αυτοί αποτελούν ουσιώδες μέρος του περιεχομένου της διαθήκης (ΑΠ 678/1993, 807/1991, ΣτΕ 1354/2000, 1871/1993, 1121/1983, 1324/1982).

20. Στην εξεταζόμενη περίπτωση, η κοινωφελής περιουσία καταλείφθηκε (κληροδοτήθηκε) το έτος 1921 από τη διαθέτιδα στη Γεωργική Εταιρεία, νομικό πρόσωπο που τελούσε υπό τη σκέπη του Βασιλέως (μη διακρίνοντος τότε του νόμου, σε νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου), προκειμένου τούτο να εκπληρώνει τον προσδιορισμένο στη διαθήκη κοινωφελή σκοπό, μέσω της καταλειφθείσας περιουσίας που, κατά τη διαθέτιδα, έπρεπε να διατηρείται ως περιουσιακή ενότητα αφιερωμένη στην εξυπηρέτηση του κοινωφελούς σκοπού και συνδεδεμένη αποκλειστικά με το νομικό πρόσωπο στο οποίο καταλείφθηκε και ανατέθηκε η διοίκηση και διαχείρισή της. Το εν λόγω νομικό πρόσωπο ήδη με το από 14.05.1926 ν.δ/γμα, αναγνωρίσθηκε, ενόψει των χαρακτηριστικών του (σκοπός, δραστηριότητες, κρατική εποπτεία) ως ν.π.δ.δ., με συνέπεια ο

επιδιωκόμενος από αυτό κοινωφελής σκοπός να προσλάβει χαρακτήρα και δημοσίου σκοπού ή σκοπό δημοσίου συμφέροντος, η εκπλήρωση του οποίου δικαιολογεί την άσκηση δημόσιας εξουσίας. Η διαθέτιδα επέλεξε ειδικά το συγκεκριμένο νομικό πρόσωπο, ως μόνο και αποκλειστικό φορέα υλοποίησης του ταχθέντος απ' αυτή σκοπού, ενόψει προφανώς της παρεμφερούς δραστηριότητάς του και του κύρους που κατά τα παραπάνω απολάμβανε και γι' αυτό προνόησε στη διαθήκη της να ρυθμίσει την τύχη της κοινωφελούς περιουσίας και στην περίπτωση διάλυσης του νομικού αυτού προσώπου, προβλέποντας ρητά ότι σε μια τέτοια περίπτωση αυτή θα περιέλθει στο Ελληνικό Δημόσιο. Όλοι δε οι παραπάνω ορισμοί της διαθέτιδας ως προς το φορέα που θα υλοποιήσει τον ταχθέντα απ' αυτή κοινωφελή σκοπό, αποτελούν μαζί με τον κοινωφελή σκοπό, ουσιώδες μέρος του περιεχομένου της διαθήκης της και εμπίπτουν στην προστασία του άρθρου 109 του Συντάγματος.

21. Επομένως, σε περίπτωση συγχώνευσης του εν λόγω νομικού προσώπου με άλλο ή άλλα νομικά πρόσωπα παύει τούτο να υφίσταται, καθώς η τυχόν απορρόφηση ή συγχώνευση αυτού με άλλο νομικό πρόσωπο οδηγεί σε σύσταση νέου νομικού προσώπου και καταλύεται ο νομικός δεσμός της κοινωφελούς περιουσίας με το συγκεκριμένο νομικό πρόσωπο στο οποίο αυτή καταλείφθηκε. Την έννοια της κατάργησης του νομικού προσώπου στο οποίο καταλείφθηκε η κοινωφελής περιουσία θα είχε και η μετατροπή του Ι.Γ.Ε από ν.π.δ.δ. σε ν.π.ι.δ. διότι τα ν.π.δ.δ. έχουν εκτεταμένη διοικητική εποπτεία, ειδική ποινική προστασία όπως και το δημόσιο και εφαρμόζεται επ' αυτών το δημόσιο λογιστικό, τυχόν δε μετατροπή του εν λόγω ν.π.δ.δ. σε ν.π.ι.δ. θα έχει ως αποτέλεσμα την αποδυνάμωση της προστασίας της ως άνω καταλειφθείσας κοινωφελούς περιουσίας.

22. Τέλος, σε περίπτωση σύστασης νέου νομικού προσώπου που θα δημιουργηθεί με τη συγχώνευση του Ι.Γ.Ε και του Οργανισμού «ΔΗΜΗΤΡΑ», επειδή ο κοινωφελής σκοπός που έταξε η διαθέτιδα δεν διαφοροποιείται από τους σκοπούς του τελευταίου Οργανισμού, που θα αποτελέσουν και σκοπούς του συσταθησόμενου νομικού προσώπου, η καταλειφθείσα από τη διαθέτιδα κοινωφελής περιουσία δεν θα

λειτουργήσει ως κεφάλαιο αυτοτελούς διαχείρισης σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 50 του ν.4182/2013 (ΑΠ 924/1980), αλλά ως περιουσία εντασσόμενη στην εξυπηρέτηση του κύριου σκοπού του νέου νομικού προσώπου, χωρίς να προστατεύεται από τις παραπάνω διατάξεις σύμφωνα με την παρ. 3 του παραπάνω άρθρου (ΑΠ 256/2011, ΣΤΕ 443/2009), οπότε δεν θα μπορεί να υλοποιηθεί ο σχετικός όρος που τίθεται στην ομόφωνη γνώμη της με αριθμό 227/2018 γνωμοδότησης του Ν.Σ.Κ., (που έχει γίνει αποδεκτή από τον Υπουργό Οικονομικών).

23. Κατά τη δεύτερη μειοψηφήσασα γνώμη, που απαρτίσθηκε από τους Ελένη Πασαμιχάλη, Σταύρο Σπυρόπουλο, Ιωάννη Αλεξανδράκη και Κωνσταντίνο Γεωργιάδη, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (**ψηφοί 4**), όπως συνάγεται από το περιεχόμενο της από 31.05.1921 (μυστικής) διαθήκης, η διαθέτιδα Ι.Σ., εκτός από τον σαφή προσδιορισμό του κοινωφελούς σκοπού για την εξυπηρέτηση του οποίου διέθεσε την επίμαχη περιουσία, και την βασιλική (κρατική) εποπτεία επί του φορέα-νομικού προσώπου (Γεωργική Εταιρεία) στον οποίο κατέλειπε την περιουσία αυτή προς εκπλήρωση του εν λόγω σκοπού εμμέσως πλην σαφώς συνέδεσε τη διαχείριση της κοινωφελούς περιουσίας και με το αντικείμενο και τους όμοιους σκοπούς που υπηρετούσε η Γεωργική Εταιρεία. Τούτο συνάγεται σαφώς και από το γεγονός ότι, σύμφωνα με ρητό όρο της διαθήκης, η διάλυση του παραπάνω φορέα, θα έχει ως συνέπεια, η κοινωφελής περιουσία να περιέρχεται στο Ελληνικό Δημόσιο και μάλιστα χωρίς κάποιο όρο για την περαιτέρω διαχείριση και διάθεσή της για τον ίδιο σκοπό. Αντίθετα ο εκάστοτε νομικός χαρακτήρας του φορέα αυτού, δηλαδή ως νομικού προσώπου δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, δεν αποτέλεσε, σαφώς, αντικείμενο της επιθυμίας της διαθέτιδας.

24. Από τα παραπάνω συνάγεται ότι, στην προκείμενη περίπτωση, ο νομοθέτης έχει μεν τη δυνατότητα να προβεί σε αλλαγή του νομικού καθεστώτος, που διέπει σήμερα το ν.π.δ.δ. «Ινστιτούτο Γεωπονικών Επιστημών» με οποιοδήποτε τρόπο (νέα σύσταση, μετατροπή, συγχώνευση με άλλο νομικό πρόσωπο, απορρόφηση κλπ) και με οποιαδήποτε νομική μορφή (ν.π.δ.δ. ή ν.π.ι.δ.) υπό τον όρο, όμως, ότι το νέο νομικό πρόσωπο που θα το αντικαταστήσει ή διαδεχθεί, θα εποπτεύεται από το Κράτος και θα έχει ως αντικείμενο, μεταξύ άλλων, την εξυπηρέτηση του σκοπού για τον

οποίο η διαθέτιδα κατέλειπε την κοινωφελή περιουσία, δηλαδή την επιμόρφωση των αγροτών. Σε διαφορετική περίπτωση, παραβιάζεται η παραπάνω σαφής θέληση της διαθέτιδας και τίθεται ζήτημα αντίθεσης των σχετικών διατάξεων που θα θεσπίσουν την μεταβολή αυτή προς τη διάταξη του άρθρου 109 παρ. 1 του Συντάγματος.

Απάντηση

25. Κατόπιν όλων των προεκτεθέντων, στο τιθέμενο ερώτημα το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Α΄ Τακτική Ολομέλεια) γνωμοδοτεί, κατά πλειοψηφία, ότι το Ινστιτούτο Γεωπονικών Επιστημών (Ι.Γ.Ε) μπορεί να μετατραπεί από ν.π.δ.δ. σε ν.π.ι.δ., χωρίς τούτο να έρχεται σε αντίθεση με τη βούληση της διαθέτιδας Ι.Σ., υπό τον όρο, όμως, ότι θα τελεί υπό κρατική εποπτεία και ότι η διατεθείσα από την Ι.Σ κοινωφελής περιουσία την οποία αυτό θα διαχειρίζεται να υφίσταται ως διακεκριμένη ομάδα περιουσίας με αυτοτελή διαχείριση.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 06-10- 2021

Η Πρόεδρος

Ο Εισηγητής

Ευγενία Βελώνη
Πρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Θεόδωρος Ράπτης
Νομικός Σύμβουλος του Κράτους